

Nr 101.

Av herr **Söderberg**, om ersättning åt vissa fastighetsägare i Hagalunds municipalsamhälle för skada, som tillskyndats dem genom anläggandet av en järnvägstunnel under samhället.

Vid anläggande av dubbelspår mellan Järva och Tomtebodastationer å norra stambanan, sprängdes en tunnel under Hagalunds municipalsamhälle. En följd av denna anläggning blev att ett flertal brunnar inom samhället förlorade sitt vattentillflöde. Av dessa ägdes en brunn av samhället, medan ett tiotal ägdes av enskilda fastighetsägare. Det var förutsett redan från början att ifrågavarande anläggning skulle förorsaka torrläggning av vissa brunnar; detta framgår bl. a. därav, att municipalstämman, då den under förberedelserna för arbetets utförande hade ärendet på remiss från Konungens befallningshavande i Stockholms län, beslöt kräva: »att den minskning i vattentillgången, som förorsakades av tunnelns anläggande, skall ersättas med vatten tillbaka», samt att då beslut den 6 maj 1910 fattades om anläggande av vattenledning inom samhället, detta gavs följande motivering: »man motser, att den vattentillgång från allmänna och enskilda brunnar, som hittills fyllt behovet, kommer att väsentligt minskas till följd av den tunnelanläggning, som statens järnvägar utför under samhället».

Brunnsägarna hade även grundad anledning antaga att kungl. järnvägsstyrelsen skulle ersätta den förlust dessa fingo vidkännas genom anläggandet av nämnda tunnel. Evad det angår den av samhället ägda s. k. allmänna brunnen har kungl. järnvägsstyrelsen genom laga kraftvunnen dom förklarats skyldig ersätta uppkommen förlust med 10,000 kronor.

Genom expropriation ålades kungl. järnvägsstyrelsen även att till tvenne enskilda fastighetsägare utbetala, för genom tunnelns framdragande

skadade brunnar, ett belopp, beräknat efter 100 kronor pr rum i respektive fastigheter.

Krav på ersättning framställdes av ytterligare nio fastighetsägare. kungliga järnvägsstyrelsen tyckes icke haft någon principiell invändning emot utbetalande av ersättning, varemot de belopp som av styrelsen erbjödos, av fastighetsägarna icke ansågos motsvara den förlust dessa i verkligheten fått vidkännas.

Skillnaden mellan de av kungl. järnvägsstyrelsen erbjudna och av fastighetsägarna fordrade ersättningsbeloppen framgår av följande:

Fastighetsägare	Begärd ersättning Kronor	Erbjuden ersättning Kronor
Styrlander, A. P.	2,700: —	200: —
Andersson, A. W.	2,500: —	175: —
Malmström, J.	2,300: —	150: —
Törnkvist, Anna	1,200: —	125: —
Karlsson, Emilia	1,300: —	150: —
Johansson, C. A.	2,300: —	175: —
Dahlin, C. G.	800: —	100: —
Selén, A.	2,000: —	150: —
Lindblad, J.	1,600: —	175: —

Då den erbjudna ersättningen icke kunde av fastighetsägarna godtagas, återstod ej annat än att genom hänvändelse till domstol söka få kungl. järnvägsstyrelsen ådömd att utbetala den begärda skadeersättningen. I den stämningsansökan, som av fastighetsägarna uttogs, anfördes bl. a.: »För den skada vi genom tunnelns dragande under Hagalunds municipalsamhälle lidit, hava vi fordrat ersättning av kungl. järnvägsstyrelsen, vilken ock förklarat sig villig utgiva sådan, men till belopp, som vi anse alltför ringa.

De mätningar, som gjorts, visa att ett flertal brunnar inom municipalsamhället fördärvats, men ett än tydligare språk talar den svåra vattenbrist, som rådde från det tunneln sprängts till dess vattenverket blev färdigt. Att statens järnvägar, som icke ansett sig behöva göra någon inlösen av den jord, genom vilken tunneln skulle gå, bort vara mån att åtminstone giva ersättning åt dem, som äga dessa fastigheter, eller vilka eljest skadats av tunneln, synes oss naturligt. Vattenverket, vilket kommunen i anledning av den förutsedda vattenbristen genom att tunneln anlagts, förskaffar oss visserligen vatten på ett bekvämare sätt än det gamla, men mot en kostnad så stor, att vi icke anse densamma uppväga

fördelarna. Den skada som tillfogats brunnarna är kanske icke så i ögonen fallande, som om de blivit totalt länsade, men är ungefär lika stor, då brunnarna efter tunnelanläggningen icke längre varit istånd att förse våra hus med erforderligt vatten, framför allt under den torra årstiden. Det kapital våra brunnar representerat har genom tunneln blivit förstört. Genom användande av vattenledningsvatten i stället för brunnsvatten tillskyndas vi en årlig kostnad av fem kronor rummet. Genom att kapitalisera dessa vattenavgifter erhålles den totalutgift envar av oss får vidkännas på grund av att våra brunnar fördärvats.»

Häradsrätten ansåg, med avseende å vad i målet förekommit, det sannolikt, att vattentillgången i kärandenas brunnar minskats, genom att dessas vattentillopp avskurits eller bortletts till följd av det av svaranden företagna anläggandet av en järnvägstunnel under Hagalunds municipalsamhälle, men då kärandena icke förmått lagligen ådagalägga i vad mån skada genom anläggningen dem tillskyndats, fann häradsrätten deras talan icke kunna bifallas.

Detta häradsrättens utslag har överklagats men fastställts såväl av Svea hovrätt som av Kungl. Maj:t.

För de fastighetsägare det här gäller, vilka genom åtgärder vidtagna av ett statens verk, tillskyndats förluster, som för de flesta av dem torde varit svåra att bära, då ju allesammans äro människor, levande i små ekonomiska förhållanden, återstår ej något annat än att genom direkt hänvändelse till riksdagen, vilken väl får anses mera obunden än kungl. järnvägsstyrelsen och domstolarna vid prövning av ärenden av detta slag, söka erhålla den gottgörelse för lidna förluster som kan anses skälig och rättvis.

Erinras bör hurusom kungl. järnvägsstyrelsen i ett liknande mål förklarats skyldig att till Hagalunds municipalsamhälle utbetala ersättning med 10,000 kr., samt att kungl. järnvägsstyrelsen i här omhandlade fall förklarar sig villig att utbetala ersättning, ehuru de belopp som erbjudits ansetts allt för små för att kunna täcka de uppkomna förlusterna. Av detta synes dock framgå, att mycket starka skäl föreligga för utbetalande av de ersättningar, vilka efter noggranna beräkningar ansetts svara mot de verkliga förluster som uppstått genom kungl. järnvägsstyrelsens åtgärder i här omhandlade fall.

Med stöd av ovanstående hemställas,

att riksdagen måtte besluta, att såsom ersättning för genom anläggande av en tunnel under Hagalunds municipalsamhälle uppkommen skada för vissa fastighetsägare utbetala till A. P. Styrlander Nya Hagalund

nr 68, kr. 2,700, A. W. Andersson, Norra Hagalund
nr 62, kr. 2,500, J. Malmström, Norra Hagalund nr 38,
kr. 2,300, fru Anna Törnkvist, Nya Hagalund nr 40, kr.
1,200, änkefru Emilia Carlsson, Norra Hagalund nr 7,
kr. 1,300, C. A. Johansson, Norra Hagalund nr 4, kr.
2,300, C. G. Dahlin, Nya Hagalund nr 52, kr. 800, A.
Selén, Norra Hagalund, nr 3, kr. 2,000 och J. Lindblad,
Norra Hagalund nr 25, kr. 1,600, samt för nämnda
ändamål anvisa ett belopp av 16,700 kronor.

Stockholm den 21 jan. 1920.

K. J. Söderberg.
